

LŐRINCZ GYÖRGY

A LOKÁLPATRIÓTA

**Aki idegenként
Vásárhely felől közelíti
meg a várost, az úgy
hiszi, Párizst játszik
az elébe terülő látvány...**

■ Nem szeretek három napnál többet idegenben lenni. Nemcsak most, ahogy öregedem, nem szerettem soha. Ha mégis, valamilyen okból sor került rá, már induláskor összeszorult a szívem, hogy el kell mennem. Azt is mondhatnám, nekem sosem az indulás okozott örömet, hanem a hazatérés. S mivel a „nagy utazások” célja többnyire Magyarország vagy „Nyugat” volt, ez azt jelentette, hogy Nyugat felől is tértem haza. Ilyenkor, ha csak tehettem, mindig úgy rendeztem a hazatérést, hogy ne Segesvár felől, hanem a Kalondán át, a Szejke irányából közelítem meg a várost. A Szejke déli, város fölé türemkedett karéjáról pillantsam meg Udvarhelyt. A Szent Miklós-hegyet. A katolikus plébániatemplom masszív, oszlopos tornyát s mellette a gimnázium csodálatos épületét. Igen, így rendeztem mindig a hazatérést, s már szinte az elutazás pillanatától vágytam azt a percet, amikor majd a Kalonda lejtőjén a bükkösből kiérve hirtelen kitágul az ég, alant, lent a völgyben meglátom Farkaslakát s körben a szelíden hullámzó dombokat, a Szarkakót, a völgyben nyugat fele ringó, nyújtózkodó Nyikót s majd a Budvára fölkapaszkodva a Szent Miklós-hegyet.

Mert csodálatos, szép látvány még egy idegen számára is innen pillantani meg a várost. Aki idegenként Vásárhely felől közelíti meg a várost, az úgy hiszi, Párizst játszik az elébe terülő látvány, a város, büszke, hivalkodó, kivagyiságában tündöklő épületeivel, mert honnan tudhatná az érkező, hogy a város legszebb panorámáját látja, s az a csöppnyi városmag, amit majd találni fog, s a főtérrel uralja, semmiség. De ezt még az idegen nem tudhatja. Az idegen csak azt látja, hogy szemben

vele, a város fölött emelkedő dombháton hivalkodón integet egy szépségében és stílusában páratlan épület, a Katolikus Gimnázium épülete, s mellette egy templom, látványuk betölti nemcsak a teret, a szívet is. Amely megdobban a látványuktól. Szinte nagyozol velük a völgyben meglapuló kisváros. Mint a székely porta előtt a székely kapu, a látott épület is a város emblémája. Mert a volt Katolikus Gimnázium épülete valahogy mindig is Székelyudvarhely lényegét adta – Székelyudvarhely szépségének s múltjának eszenciáját. Hogy bármit talál s lát majd az átutazó, ez és nem más a látható és láthatatlan város lényege. A többre hivatottság, többet akarás imperatívusza. Hogy ez az iskoláival Athént is játszó város mindig is egy kicsit nagyobb kalapot tett a fejére? Ezt az idegen nem tudhatta. Mert ekkorra már be is ért a gondozott főtérre. Ott van oldalt a ferencesek temploma, előtte a főtéri református templom karcsú íve, a városháza s az egykori Református Gimnázium cseppet sem alábbvaló épületének rejtett szépsége. Igen, kicsinységében is igazi városmag ez, amelyhez fogható ma már nem sok más van Erdélyben. És a lokálpatriótizmusunk okán mondjuk ki, a kissé távolabb rejtőzködő, a Székely támadt vár környéki utcák is vetekedtek más városok többszázados macskaköves utcáival. A Király, Kút és Szent Imre utca is. A város levegőjében benne volt nemcsak a múltja, de az átöröklött és megőrzött szelleme is, hogy itt, hajdan, a történelem viharai ellenére, ennek a városnak a lakói, lehettek azok szabad székelyek vagy akár a cégekbe tömörült kézművesek is, a történelem viharai ellenében tudtak nagyot álmodni, és az álmaikban nem alkudtak meg soha. *Mert bármiről lemondhat az ember, de a vágyairól soha.*

Egy szó, mint száz, nekem mindig – pontosan azért, mert nem voltam udvarhelyi, ahogy a „törzsökös” barátaim mondanák – Udvarhely jelentette a várost. AZ ÖRÖK VÁROST. Amelyet valaha megálmodtam magamnak, amely kicsi, semmisségében is méltóságos, ahogy igényességében következetes és magyar. Amelynek volt szellemisége. Ezer és ezer láthatatlan polgára mintázta a maga képére, peregrinusok hada.

Még most is előttem van, ahogy hatévesen, a krumplival megrakott szekér tetején, egy hajnalon először pillantottam meg a Szent Miklós-hegyi gimnázium épületét. (Csak zárójelben jegyzem meg, hogy bárhonnan érkezik az ember, úgy tűnik, hogy amikor megpillantja a Lechner Ödön és tanítványai által tervezett épületet, mintha éppen feléje fordítaná az arcát, szembenéz vele.) És döbbenetes volt számomra az az élmény.

Már addig is sokat hallottam róla, az öregek mesélték, hogy ott, ahol a Cekendető fölött nyugaton eltűnik a nap, van egy város, tele templomokkal, magasabbnál magasabb épületekkel - viszont ez volt az első találkozásom a várossal. S a várost, azóta is, bár voltam máshol is, valamiért mindig Székelyudvarhely jelenti. Azt is mondhatnám, ott van azóta is a szívem közepén. Kitörülhetetlenül.

Az erdélyi magyarság jövőjét a születések száma és a lokálpatriótizmusa határozza meg. Lesz-e számára a táj s az emberi kapcsolatok szépsége olyan érték, amely fölülmúlja egy gazdagabb élet hívását?